

Euroopa Sotsiaaluuring 2014. Intervjueerija meelespea

Fakte Euroopa Sotsiaaluuringust (ESS)

- Euroopa Sotsiaaluuring on üle-euroopaline TEADUSuuring, mida viiakse läbi samaaegselt 20 riigis.
- Kõigis maades küsitakse küsimusi SAMAMOODI. See annab väga hea võimaluse võrrelda erinevate riikide inimeste arvamusi ja nende arvamuste muutumist ajas. Samas tähendab see ka seda, **et küsimuste sõnastuses ei tohi midagi muuta.**
- See uuring on Eestis riikliku tähtsusega teadusprojekt. Eestis koordineerib uuringu läbiviimist Tartu Ülikool.
- Seda uuringut korraldatakse iga kahe aasta tagant alates 2002. aastast. Eesti osales esimest korda 2004. aastal.
- Info varasemate uuringute kohta on aadressil www.ess.ut.ee
- Euroopa Sotsiaaluuringu läbiviimist korraldab Eestis aastal 2014 Tartu Ülikool koostöös uuringufirmadega SaarPoll ja Norstat.
- Küsitlustöö algab 15. septembril 2014 ning kestab kuni 31. detsembrini 2014.
- Eestis kuuluvad juhuvaliku alusel valimisse 3700 inimest alates 15. eluaastast.
- Juhuvallimi tegi arvuti rahvastikuregistri alusel.
- Andmed on anonüümsed.
- Iga vastaja on väga oluline! On väga tähtis, et võimalikult paljud inimesed osaleksid, sest ainult sellisel juhul on andmetes erinevate Eestis elavate inimeste arvamus esindatud ning saadud tulemusi saab teiste riikidega võrrelda.
- Vastamiseks kulub umbes 1–1,5 tundi.

Töö inimestega

Kõigepealt saadab uuringufirma valimi nimekirjas olevatele isikutele postiga teavituskirja.

Seejärel kontakteerub küsitleja iga vastajaga isiklikult (mitte telefoni teel) ja lepib temaga kokku intervjuu aja või asub kohe ESS ankeeti täitma.

Iga küsitlustöö etapi kohta **tuleb iga inimese kohta täita kontaktileht**. Pööra erilist tähelepanu:

* Iga inimese kohta (va surnud, välismaale elama asunud või hooldekodus viibiv inimene) tuleb täita kontaktilehel ka piirkonna info blokk.

* Kui inimest ei saa esimesel katsel kätte, peab küsitleja püüdma temaga uuesti kontakti saada **veel vähemalt kolmel korral. Kokku on vaja püüda kontakti saavutada VÄHEMALT neljal korral, aga vajadusel ka enam** (sh vähemalt 2 kontaktivõttu õhtusel ajal pärast kella kuute ja 2 nädalavahetusel).

* Intervjuust keeldumise korral tuleb määratleda keeldumise põhjus ja tugevus. Keeldujatega tuleb säilitada positiivne side.

* Intervjuu tuleb püüda ühe korraga ära lõpetada. Selleks **tuleks pidevalt hoida mõõdukat intervjuu tempot.**

- * Korduvaid katseid kontakti saavutada ei tule teha nende inimestega, kelle puhul on teada, et:
- vastaja on surnud;
  - vastaja on kolinud teise riiki või teadmata kadunud;
  - vastaja elab institutsioonis.

Täitke nende puhul kontaktikaardil siiski ära see koht, kuhu märgitakse nende staatus.

Kõige keerulisemad kohad ankeedis

Üheks keerukamaks kohaks seekordses ESS ankeedis on alkoholi tarbimist puudutavad küsimused.

E7 ja E8

Küsimuste E7 ja E8 puhul valib vastaja kaardilt välja ainult need alkoholitüübid, mida ta viimasel korral tarbis. Nende alkoholitüüpide kohta, mida vastaja viimasel korral ei tarbinud, pole vaja vastata. Kasutatud mõõtühikud on kokkuleppelised, neid kasutatakse selleks, et kogus oleks vastaja jaoks selgem. Need ühikud kodeeritakse hiljem ümber. Kokteilide joomist on kõige keerulisem mõõta, kuna inimesed ei ole kursis nende reaalse alkoholisisaldusega. Just seda soovitakse antud juhul aga mõõta. Seetõttu on võetud kasutusele ligikaudne ühik – 1 kokteil, mis vastab keskmise suurusega ja keskmise alkoholisisaldusega segule. Et vastamist mitte liiga keeruliseks muuta, on kogus jäetud täpsustamata. Kokteilide alla käivad nii kodused viinakokteilid kui ka kõikvõimalikud baaris müüdadavad kokteilitüüpi joogid.

E10

Küsimuses E10 on esitatud erinevad kombinatsioonid alkoholidest, mida võidakse koos tarbida. Siin on mõeldud, kui sageli vastaja tarbib ühte nendest või neile sarnast kombinatsiooni. Selle küsimuse mõte on teada saada, kui sageli vastaja joob ennast purju, aga seda ei taheta küsida otse. Eeldatud on, et iga antud koguse alkoholi tarbimisest peaks inimene jääma purju. Seetõttu on see küsimus erinevate vastusekaartidega meeste ja naiste jaoks, kuna mehed ja naised vajavad purju jäämiseks erinevat kogust.

E19

Küsimuses E19 on välja toodud erinevad alternatiivmeditsiini valdkonnad. Siin on ära toodud mõne keerulisema seletused:

- kiropraktika – selgroolülide korrigeerimine vähendamaks valu ja pinget kogu kehas;
- osteopaatia – lihaste ja liigeste liigutamine ja venitamine;
- homöopaatia – haiguste ravimiseks kasutatakse ülimalt lahjendatud aineid, mis suuremas kontsentratsioonis kutsuksid esile ravitava haigusega sarnaseid sümptomeid;
- hüpnoteraapia – hüpnoosi abil muudetakse tundeid, mõtteid, suhtumisi, reaktsioone;
- refleksoloogia – lõdvestumisteraapia.

Intervjuu läbiviimise üldised põhimõtted

Intervjuu algab lühikese ülevaatega uuringust (eesmärgid, vastajate valimine, vabatahtlikkus-anonüümsus, osalemise olulisus).

- Intervjueeritavat tuleb teavitada kogutud andmete konfidentsiaalsusest ja anonüümsusest: vastuseid analüüsitakse üksnes üldistatud kujul ning ei seostata isikuandmetega.
- Intervjueerija peab seejärel tutvustama intervjuu käiku (küsimus loetakse ette ja vastaja vastab, vajadusel kasutatakse vastustekaarti).
- Intervjueerija peab ütleva ka orienteeruva ajakulu.
- Enne intervjuu algust antakse vastustekaardid küsitletava kätte.

Kui vastajal küsimusi ei ole või intervjueerija on neile vastanud, alustatakse intervjuuga.

* Intervjuud ei tohi läbi viia telefoni, e-posti või mõne muu kommunikatsioonivahendi kaudu, tegemist on SILMAST SILMA intervjuuga. Vastajal ei tohi lasta ankeeti (arvutiekraani) näha: kõik vastajad kuulevad ettelõetud küsimust ja kasutavad (kus vajalik) vastustekaarte.

* Intervjuu tuleb läbi viia üksnes määratud vastajaga, vaikes ja võimalikult väheste segavate teguritega keskkonnas. Teiste inimeste juuresolekul peab intervjueerija viisakalt selgitama, et parim on intervjuu küsimustele vastata üksinda, sest vastaja on nii keskendunud ja pole mõjutatud teiste inimeste kohalolust. Seega kulutatakse niimoodi ka vähem inimeste aega.

* Intervjuu kestuseks on orienteeruvalt 50–90 minutit, mis eeldab küllalt kiiret intervjuu läbiviimist. Esialgu võib aega kuluda rohkem, aga kui ankeediga ollakse ära harjunud ja suunamised selged, läheb küsitlemine sujuvamaks ja kiiremaks. Vastaja keskendumine küsimusele on tähtis, „laialivalguva“ või teemavälise vastuse puhul tuleb vastaja suunata vastusvariantide juurde ja paluda tal siiski vastata vastavalt etteantud variantidele. Kui vastajal puudub mingis küsimuses seisukoht või ta ei oska vastust anda, tuleb ankeeti märkida vastus „ei oska öelda“.

* Küsimused tuleb ette lugeda **täpselt** küsimustikus antud sõnastuses, sõnu muuta ega vahele jätta ei tohi. See aitab tagada, et kõik vastajad vastavad täpselt samale küsimusele.

* Kui küsimus algab tähisega **KAART X**, peab intervjueerija veenduma, et vastajal on ees õige vastustekaart.

* Intervjueerija ei tohi kunagi teha eeldusi ega oletusi vastaja arvamuste suhtes ja sellest lähtuvalt küsimuste sõnastust muuta, kuna see võib mõjutada vastaja vastust.

* Kandilistes sulgudes esitatud teksti, nt varianti [Ei oska öelda] ei loeta vastajale ette. Seda koodi kasutatakse üksnes siis, kui vastaja ütleb selgelt, et ta ei oska öelda.

* Intervjueerija peab oma vastustes jääma võimalikult neutraalseks: tuleb vältida intervjueerija poolseid emotsionaalseid või väärtuselist tähendust kandvaid reageeringuid (nt ohked, naer jm). Vastaja vastused ei tohi olla mõjutatud intervjueerijast.

* Küsimuse kordamisel ei tohi seda ümber sõnastada, vaid tuleb sõna-sõnalt uuesti ette lugeda. Vastusevariantide puhul tuleb samuti ette lugeda kõik variandid.

* Intervjueerija ei tohi anda definitsioone küsimustes kasutatud mõistetele (välja arvatud siis, kui mõiste definitsioon on ankeedis kirjas).

* Kui vastaja ütleb „ei tea“ või vastus näib olevat vastuolus eelneva infoga, peab intervjueerija vastust aktsepteerima ja küsimustega edasi liikuma.